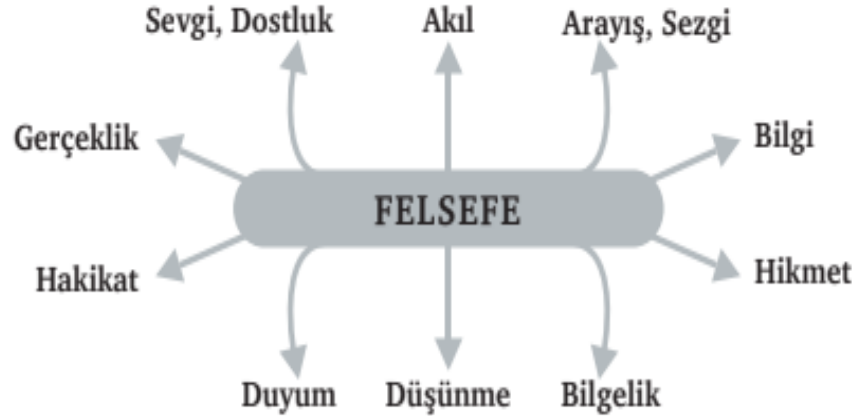

YKS FELSEFE

FELSEFEYİ TANIMA, FELSEFİ DÜŞÜNCENİN NİTELİKLERİ,
İLK NEDEN VE DEĞİŞİM PROBLEMİ, DÜŞÜNME VE AKIL
YÜRÜTMENİN TEMEL KAVRAMLARI

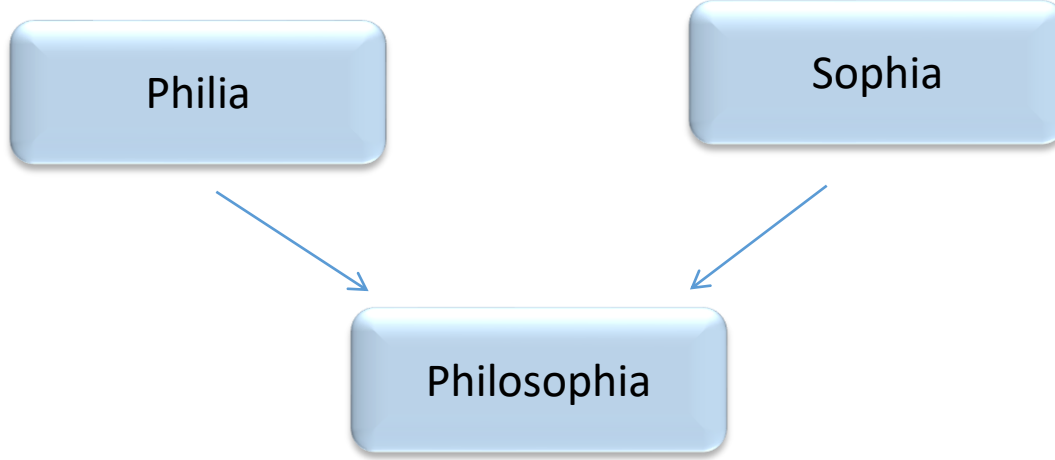
FELSEFEYİ TANIMA

- “Felsefe, her şeyden önce aklın sorunlara yöneldiği ve sorulara akılcı yanıtlar aradığı düşünme faaliyetidir.
- Felsefe evreni bilme ve anlama çabasıdır.

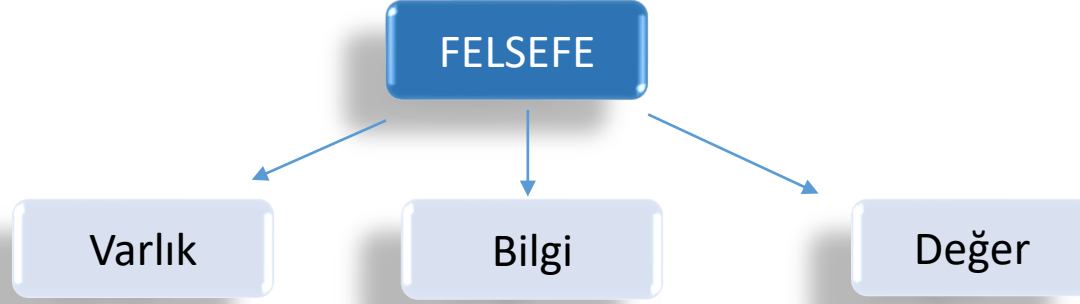
FELSEFE TERİMİ

Yunanca philosophia (felsefe) kelimesi, philia (sevmek) ve sophia (bilgelik) sözcüklerinin birleşiminden türemiştir ve “bilgelik sevgisi” anlamına gelmektedir.

Felsefeyle uğraşan düşünörlere ise **filozof (philosophos)** adı verilir. Felsefe teriminin ilk defa **Phytagoras (Pisagor)** tarafından kullanıldığı kabul edilmektedir.

Felsefe bütün var olanların temel ilkelerini, ilk nedenlerini düzenli, sistemli, eleştirel ve sorgulayıcı olarak ortaya koyan bir düşünme biçimidir.

Felsefenin tek bir tanımı yoktur.

Her filozofun kendine göre bir felsefe tanımı olabilir.

- Platon: “Felsefe, doğruyu bulma yolunda, düşünsel (idealist) bir çalışmadır.”
- Aristoteles: “Felsefe, ilkeler ya da ilk nedenler bilimidir.”
- K. Jaspers: “Felsefe bir yoldur, yolda olmaktır.”
- Sokrates: “Felsefe, neleri bilmediđini bilmektir.”

• Felsefenin MÖ 6. yüzyılda Antik Yunan medeniyetinde sistematik hâle geldiği kabul edilir. Felsefenin Milet'te yeşermiş olması bir rastlantı değil, tarihsel, ekonomik ve coğrafi konumun getirdiği bir yaşam biçiminin sonucudur.

- Liman kentleri olması
- Deniz ticareti yapıyor olmaları
- Ekonomik refahın yüksek olması
- Farklı kültürlerle karşılaşma olanağı
- Özgür düşünme ortamı

İLK NEDEN VE DEĞİŞİM DÜŞÜNCELERİ

- İlk dönem filozoflarının olup biteni doğa ile açıklama girişimleri, onların **'doğa filozofları'** olarak adlandırılmasını sağlamıştır.
- Doğa felsefesinin ana problemi, varlığın ilk nedeninin ne olduğudur. Bu **'arkhe problemi'** olarak isimlendirilmiştir.
- Doğa filozofları, varlıktaki çeşitlilik ve görünüşlerin ardında değişmez ve tek olan ana maddeyi yani **'arkhe'**yi aramışlardır.

Thales: Thales ilk neden sorununu ortaya koyan ilk düşünürdür. Thales'e göre evrenin ilk nedeni **sudur**.

Anaksimandros: **Apeiron**, bütün varlıkların temelidir.

Anaksimenes: Arkhe, Anaksimenes'te **havadır**.

Empedokles: Empedokles'te arkhe, dört ana maddeden oluşur: su, toprak, hava ve ateş.

Demokritos: Arkhe, maddenin en küçük yapı taşına kadar bölünüp artık bölünemeyecek hâle geldiğinde elde kalan son parçadır. O, bu parçaya atom demektedir.

DEĞİŞİM PROBLEMİ

Lao Tse' ye göre dünya var olan ve var olmayanlardan meydana gelmiştir. Bu değişim, sonsuz bir kaynaktan beslenir. Bu kaynak Tao'dur.

Herakleitos'a göre "arkhe" ateştir. Her şey sürekli bir değişim içindedir. Değişimi anlamak için zamanı düşünmek yeterlidir. Değişimin maddesi ateş, ilkesi logostur.

Parmenides, düşüncesinin merkezine "Varlık vardır, yokluk yoktur." ilkesini temel almıştır. Ona göre varlık; ezeli-ebedi, bölünemez, boşluk içermeyen ve hareketsiz olandır.

Görüş

Felsefede
Temellendirme

Önerme

**DÜŞÜNME VE
AKIL
YÜRÜTMENİN
TEMEL
KAVRAMLARI**

Gerçeklik ve
Doğruluk

Argüman

Tutarlılık ve
Çelişiklik

Tümdengelim-
Tümevarım-
Analoji

GÖRÜŞ

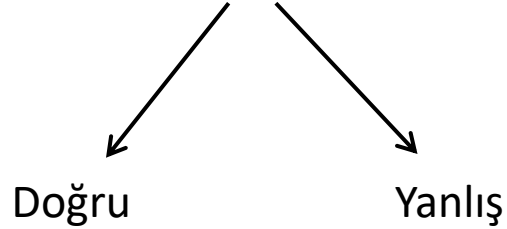
İnsanın olay, varlık veya ortaya atılan düşüncelere dair bir anlayış geliştirmesi olarak tanımlanabilir. Anlayış geliştirme, kişinin hayatı anlaması ve hayata dair ilke ve kurallar koyabilmesidir.

ÖNERME

Önerme bir yargı bildiriminde bulunan cümledir.
Önermelerin doğruluk değeri vardır.

Sokrates bir filozoftur.

- Yargı bildirdiği için bir önermedir.
- Bir doğruluk değeri alır.

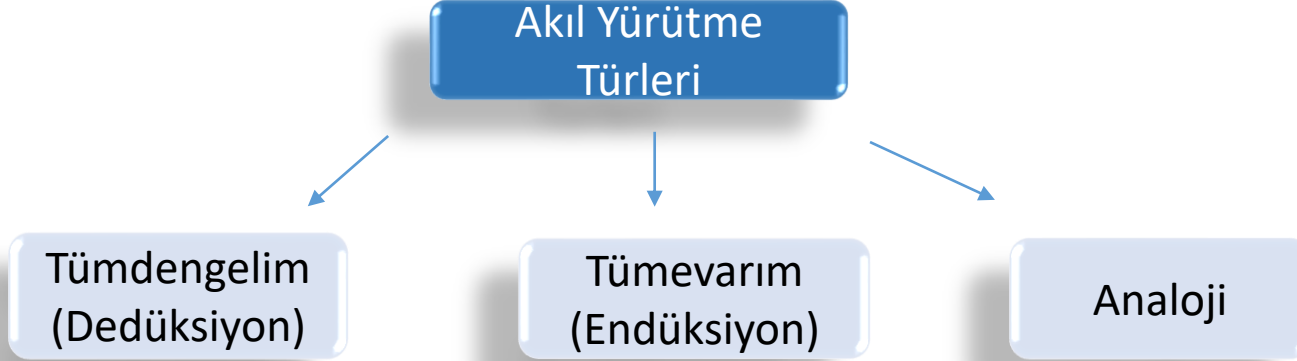

ARGÜMAN

Argüman iyi nedenler vererek ikna etme girişiminde bulunmaya denir. Bir sonuç ile o sonucu desteklemeyi amaçlayan öncüllerden oluşan bir önermeler kümesine argüman denir.

AKIL YÜRÜTMELER

Akıl yürütmek ya da çıkarım yapmak en az iki önerme arasındaki ilişki sonucu, birinden diğerini çıkarma yani bir veya birkaç önermeden yeni bir önerme çıkarmaktır.

Tümdengelim (Dedüksiyon)

Örnek;

Tüm kuşlar uçar.

Serçe bir kuştur.

O halde serçe de uçar.

Tümevarım (Endüksiyon)

Örnek;

Metal olan demir ısıtılınca genişir.

Metal olan bakır ısıtılınca genişir.

Metal olan alüminyum ısıtılınca genişir.

Metal olan çinko ısıtılınca genişir.

O halde metaller ısıtılınca genişir.

Analoji

Örnek;

Dünya'da ve Mars'ta atmosfer vardır.

Dünya'da yaşam vardır.

O halde Mars'ta da yaşam bulunabilir.

TUTARLILIK ÇELİŐIKLIK

1. Tutarlılık

Tutarlılık, felsefi akıl yürütmelerin çeliŐki içermeyen sağlam akıl yürütmeler olmasını ifade eder.

2.Çelişiklik

Çelişiklik, bir ifadenin aynı anda, aynı şekilde hem doğru hem de yanlış olduğunu iddia etmek demektir.

ÇeliŐik önermeler felsefi sistemi zayıflatır.

GERÇEKLIK DOĞRULUK

1. Gerçeklik

Gerçeklik var olan her şeydir. Varlıkların insandan bağımsız olarak var olmasını ifade eden bir kavramdır.

2. Doğruluk

Doğruluk bir düşüncenin, bir yargının, bir önermenin gerçeğe uygunluğudur. Doğruluk var olan üzerine bir yargıda bulunma durumudur.

Temellendirme

Gerçeklik üzerine olan bilgiyi ifade eden önermelerin dayanaklarını ortaya koymaktır.

Sorulan sorulara verilen yanıtlar yani ortaya konulan görüşler kendi içinde tutarlı bir biçimde, çelişkiden arındırılarak temellendirilmeye çalışılır.

Felsefenin bilimler gibi bir gelişim süreci yoktur. Bizim, “Hippokrat Yemini” ile hekimlikte ahlak ölçülerini belirleyerek tarihe mal olan Hekim Hippokrates’ten tıp alanında çok ileride olduğumuz kesindir. Oysa Platon’dan çok daha ileride olduğumuzu söyleyemeyiz. Ancak onun yararlandığı bilimsel bilgi sürecinden daha ilerideyiz. Felsefe üretiminde belki de bir düşünürün dediği gibi sadece Platon’a dipnot yazıyoruz.

Bu parça felsefi bilginin aşağıdaki özelliklerinden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Akla dayalı olma
- B) Evrensel olma
- C) Eleştirel olma
- D) Kümülatif olma
- E) Bütünleyici olma

Felsefenin bilimler gibi bir gelişim süreci yoktur. Bizim, “Hippokrat Yemini” ile hekimlikte ahlak ölçülerini belirleyerek tarihe mal olan Hekim Hippokrates’ten tıp alanında çok ileride olduğumuz kesindir. Oysa Platon’dan çok daha ileride olduğumuzu söyleyemeyiz. Ancak onun yararlandığı bilimsel bilgi sürecinden daha ilerideyiz. Felsefe üretiminde belki de bir düşünürün dediği gibi sadece Platon’a dipnot yazıyoruz.

Bu parça felsefi bilginin aşağıdaki özelliklerinden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Akla dayalı olma
- B) Evrensel olma
- C) Eleştirel olma
- D) Kümülatif olma**
- E) Bütünleyici olma